

12. APRIL
2017

**DRŽAVNO
TEKMOVANJE
V ZNANJU
VESELE ŠOLE**

9. RAZRED OSNOVNE ŠOLE

VESELOŠOLEC/VESELOŠOLKA

ŠOLA

1. Veselošolci vemo, da urjenje spomina prinaša številne koristi. Pa preverimo! Preberi spodnje trditve in ugotovi, katere so pravilne in katere ne. Obkroži DRŽI, če je trditev pravilna, oziroma NE DRŽI, če je napačna.

a. Žabe, ribe, deževniki, meduze, morski ježki so skupine živali, ki imajo možgane.

DRŽI

NE DRŽI

b. Eden od načinov urjenja spomina so miselni vzorci.

DRŽI

NE DRŽI

c. Ljudje si stvari lažje zapomnimo, če jih lahko povežemo z znanim prostorom.

DRŽI

NE DRŽI

č. Podčrtovanje in izpisovanje ne pomagata pri učenju, najbolj učinkovito je tiho branje.

DRŽI

NE DRŽI

2

2. Spomin je ena najpomembnejših človekovih sposobnosti. Kadar se naučimo besedilo pesmi, se to shrani ... Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

a. ... v epizodični spomin.

b. ... v proceduralni spomin.

c. ... v semantični spomin.

č. ... v amnezični spomin.

d. ... v trajni spomin.

2

3. Slovenija premore bogastva, ki so uvrščena na Unescov seznam svetovne dediščine. Katera slovenska znamenitost, ki je največji podzemni kanjon na svetu, zatočišče redkih in ogroženih živalskih vrst, predvsem netopirjev, je na tem seznamu?
Odgovor napiši na črto.

2

**DOBER
ZACETEK!**

4. Nekdaj so ljudje predstave o duhovnem, nematerialnem svetu prelili v vero, ki je zapuščina in duhovno bogastvo naših prednikov. V katerih svetih knjigah so zbrane verske resnice? **Poveži, da bo prav. K vsaki številki napiši po eno črko. Pozor, ena črka je odveč.**

1. judovstvo ____	a. <i>Tipitaka</i>
2. islam ____	b. <i>Vede</i>
3. krščanstvo ____	c. <i>Biblija</i>
4. hinduizem ____	č. <i>Koran</i>
	d. <i>Tora</i>

2

5. Zdi se, da nam brez sladkorja ni živeti. Kaj smo letos izvedeli o tem, kaj je zanj značilno? Preberi spodnje trditve in ugotovi, kateri sta pravilni. **Obkroži črko pred DVEMA pravilnima trditvama.**

- a. Živila, ki vsebujejo veliko ogljikovih hidratov, so na primer meso, jajca in mleko.
- b. Da prebavimo mlečni sladkor ali laktozo, potrebujemo v črevesju poseben encim laktazo.
- c. Mlečni sladkor je precej sladek, njegova vrednost sladkosti je 1,4.
- č. Monosaharidi, oligosaharidi in sestavljeni ogljikovi hidrati imajo vsi sladek okus in se topijo v vodi.
- d. Višek glukoze v telesu organizem shrani kot glikogen.

2

6. Okusi so različni, vseeno pa obstaja neko pravilo: lestvica sladkosti. Kateri izmed naštetih sladkorjev je najslajši, tj. ima najvišjo vrednost sladkosti? **Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.**

- a. fruktoza
- b. glukoza
- c. laktoza
- č. saharoza
- d. krvni sladkor

2

7. Znanost je sila zanimiva! Izumi neposredno vplivajo na naše življenje, danes si, denimo, težko predstavljamo vsakdanje življenje brez žarnice. Katerega pojma ne moremo povezati z žarnico, ki jo je izdelala ekipa Thomasa Alve Edisona? **Poišči vsiljivca in ga prečrtaj.**

kovine	zrak
ogljik	električni tok
steklo	

2

8. Električna svetila so poznali že pred slavnim Edisonovim izumom. Kako se imenuje svetilo, pri katerem elektrika preskoči med dvema razmaknjenima ogljikovima palicama in daje močno, slepečo svetlobo? **Odgovor napiši na črtice.**

2

9. Leta 1517 je Martin Luter s prepričanjem o odpustkih zanetil spor velikih razsežnosti. Sledilo je nemirno obdobje reformacije. Preberi spodnje trditve in ugotovi, kateri sta pravilni. **Obkroži črko pred DVEMA pravilnima trditvama.**

- a. Izobčenje Martina Lutera je bilo posledica objavljanja spisov, v katerih se ni strinjal s papežem.
- b. Luter je v prostovoljnem ujetništvu prevedel *Biblijo* iz latinščine v nemščino.
- c. Luter je pomagal Primožu Trubarju pri prevodu *Biblije* v slovenščino.
- č. *Abecednik* in *Katekizem*, prvi slovenski knjigi, sta bili natisnjeni anonimno in skrivaj.
- d. Če je obtoženi za čarovništvo priznal krivdo, ga niso sežgali na grmadi.

2

**NAPETO
POSTAJA!**

10. V času protestantizma sta se Anglija in Španija zapletli v številne spore.

Obkroži ustrezno možnost, tako da bosta povedi vsebinsko pravilni.

2

- a. V času Filipa II. in Elizabete I. je Španija branila KATOLIŠKO / PROTESTANTSKO vero, Anglija pa KATOLIŠKO / PROTESTANTSKO vero.
- b. V veliki pomorski bitki med špansko floto in angleškimi ladjami je izgubila ANGLIJA / ŠPANIJA, nova velesila pa je sčasoma postala ANGLIJA / ŠPANIJA.

11. V risankah in znanstvenofantastičnih filmih se pojavljajo rastline, ki so sposobne pojesti celega človeka.

Uf! Preberi spodnje trditve o mesojedkah in ugotovi, katere so pravilne in katere ne.

Obkroži DRŽI, če je trditev pravilna, oziroma NE DRŽI, če je napačna.

2

- a. Kapljice, ki jih najdemo na listih rosik, so zdravilci nekdanj prodajali pod imenom življenjska tekočina.

DRŽI

NE DRŽI

- b. Rosiko so uporabljali tudi za celjenje ran, namočene v žganju pa za zunanje razkuževanje.

DRŽI

NE DRŽI

- c. Najpogostejše žrtve rosik so vodni rakci in ličinke komarjev.

DRŽI

NE DRŽI

- č. Prvo rosiko je opisal Charles Darwin, imenoval jo je sončna rosa.

DRŽI

NE DRŽI

12. Orhideje so prav posebne rastline! Voda po dežju hitro odteče z območja korenin. Orhideje so se na to prilagodile s telesno zgradbo. **Obkroži ustrezno možnost, tako da bosta povedi vsebinsko pravilni.**

2

- a. Zadebelitev tkiva, iz katerega rastejo listi orhidej in je zaloga hrane in vode, se imenuje BULBUS / VELAMEN.
- b. Korenine orhidej so obdane z debelim slojem odmrlih celic, ki se imenuje BULBUS / VELAMEN.

13. Veselošolci radi prebiramo knjige Roalda Dahla, enega najbolj priljubljenih avtorjev za otroke.

Njegovo življenje je bilo polno pustolovščin. Preberi spodnje trditve in ugotovi, kateri sta napačni.

Obkroži črko pred DVEMA nepravilnima trditvama.

2

- a. Roald Dahl se je najprej šolal na Norveškem, potem se je družina preselila v Anglijo.
- b. Dahl je v srednji šoli s sošolci ocenjeval stopnjo slastnosti čokolade za priznano tovarno čokolade.
- c. Dahl je sodeloval pri zasnovi naprave, ki je bila v pomoč pri izsesavanju tekočine iz možganov.
- č. Med drugo svetovno vojno je bil Dahl pilot, diplomat in vohun.
- d. Po koncu vojne se je Roald Dahl preselil v Ameriko in tam delal kot filmski scenarist in režiser.

14. Dahl ni maral šole in grobih, nepravičnih učiteljev, ki so fante ves čas trpinčili. Kako se imenuje ustanova, nekakšen začasen dom, v katerem je Roald daleč od doma prebival med šolanjem?

Odgovor napiši na črto.

2

15. Ob prebiranju veselošolskih tem in člankov si se srečal z nekaterimi zgodovinskimi osebami. Kdo je bil kaj? **Poveži, da bo prav. K vsaki številki napiši po eno črko. Pozor, ena črka je odveč.**

2

1. Peter Bonomo ____	a. avstrijski kemik
2. Giordano Bruno ____	b. nemški slikar
3. Hermann Hesse ____	c. nemški pisatelj
4. Friderik Pregl ____	č. tržaški škof
	d. italijanski filozof

ODLIČNO
TI GRE!

16. Ob prebiranju veselošolskih tem in člankov si se srečal z nekaterimi sopomenkami, strokovnimi izrazi in tujkami. Poveži, da bo prav. K vsaki številki napiši po eno črko. Pozor, ena črka je odveč.

2

1. laktoza ____	a. polimer glukoze pri ljudeh in živalih
2. laktaza ____	b. polimer glukoze pri rastlinah
3. glikogen ____	c. polimer glukoze pri rastlinah, ljudeh in živalih
4. celuloza ____	č. mlečni sladkor
	d. vrsta encima

17. V Pilovih Tačkah smo spoznali koalo in pingvina. Preberi spodnje trditve in označi, za katero žival veljajo. Če trditev velja za koalo, v okvirček napiši K, če velja za pingvina, vstavi P. Če trditev drži za obe živali, vstavi O.

2

- a. Med spanjem stoji.
- b. Spi 18 do 22 ur na dan.
- c. Predstavnike te vrste ogroža predvsem izguba življenjskega prostora.
- č. Mladič ima izjemno razvit voh, dotik in občutek za smer.

18. V Pilovi rubriki Resnice o zgodovini smo se spraševali, kako določamo datume iz preteklosti, ki jih ni nikoli nihče zapisal. Preberi spodnje trditve in ugotovi, kateri sta napačni. Obkroži črko pred DVEMA nepravilnima trditvama.

2

- a. Egipčani so verjeli, da faraoni po smrti postanejo zvezde na severnem nebu.
- b. Gradnjo Keopsove piramide so izračunali po gibanju Halleyjevega kometa.
- c. Datum, ko bi se lahko rodil Jezus, je povezan s praznikom kmalu po luninem mrku.
- č. Močno svetlobo ob Jezusovem rojstvu povezujejo s konjunkcijo Jupitra in Saturna.
- d. Izraelci so prišli nazaj v Kanaan v času »dolgega dneva«, tj. ko je Zemljo osvetljevala Venera.

19. Prekrižarili smo letošnje teme, zdaj pa zavijti pero za veselošolsko logično nalogo.

Če bi babica Bronja vsakemu izmed svojih sladkosnedih vnukov spekla 2 potički, bi ji ostalo dovolj testa še za 3 potičke. Ne bi pa mogla vsakemu izmed njih speči 3 potičk, saj bi ji za 2 potički zmanjkalo testa. Koliko vnukov ima babica Bronja? Odgovor napiši na črto.

2

20. Znanje tujih jezikov odpira vrata v širni svet. Reši angleško nalogo, če se učiš angleščino. Če se učiš nemščino, preskoči to nalogo in reši naslednjo nalogo v nemščini

2

Read the text and decide whether the statement is true (T) or false (F).
(Obkroži T, če je trditev pravilna, oziroma F, če je napačna.)

1. We can recall information stored in our short-term memory for several hours.	T	F
2. Primož Trubar was a Protestant pope in Rothenburg in Germany.	T	F
3. Originally, people baked raw sugarcane to extract its sweetness.	T	F
4. Carnivorous plants grow in places with poor light and rich soil.	T	F

Lies die Aussagen und entscheide, ob sie richtig (R) oder falsch (F) sind.
(Obkroži T, če je trditev pravilna, oziroma F, če je napačna.)

1. Im Kurzzeitgedächtnis gespeicherte Informationen bleiben da einige Stunden.	R	F
2. Primož Trubar war protestantischer Papst in Rothenburg in Deutschland.	R	F
3. Ursprünglich backte man rohes Zuckerrohr, um seine Süße auszuziehen.	R	F
4. Fleischfressende Pflanzen wachsen auf Plätzen mit wenig Sonne und reichem Boden.	R	F

